

KAN AAN NIET-BELIJDENDE LEDEN EN GASTLEDEN STEMRECHT GEGEVEN WORDEN?

algemeen advies n.a.v. vragen uit kerken

Vraagstelling

is het mogelijk om aan jongeren, niet-belijdende leden en gastleden stemrecht te geven? Kunnen zij meedoen aan de verkiezing van ambtsdragers of bij een stemming over het roepen van een predikant? En als dat niet kan, welke manieren zijn er dan om hen er wel bij te betrekken?

Advies

In de kerk wordt meestal niet gestemd; niet de gemeente beslist, maar de kerkenraad geeft leiding. De gemeente wordt wel op allerlei manieren geraadpleegd.

Als duidelijk is dat het om raadplegen gaat, zonder bindende kracht, kan de kerkenraad ervoor kiezen om alle leden daarbij te betrekken, ook jongeren en gastleden.

Meedoen aan een verkiezing van ambtsdragers, waarbij de kerkenraad zich bij voorbaat bindt aan de uitslag ervan, is voorbehouden aan belijdende leden. De kerkorde is daar duidelijk over. Dat heeft te maken met geestelijke volwassenheid die vorm krijgt in het belijden van het geloof.

De kerkenraad kan wel besluiten dat belijdende gastleden mee kunnen doen aan een verkiezing.

Overwegingen algemeen

1. In het gereformeerde kerkrecht ligt het gezag en de beslissingsbevoegdheid niet bij de gemeente of de gezamenlijke gemeentelieden, maar bij de kerkenraad. *De ambtsdragers hebben de taak en de bevoegdheid om namens Christus de gemeente voor te gaan* (Kerkorde art. B1.2). De kerk is geen democratie of een vereniging waarin de leden uiteindelijk het laatste woord hebben. Zo is het roepen van een predikant of van een (jeugd)ouderling een besluit van de kerkenraad, niet van de gemeente¹. Wel moet de kerkenraad voor belangrijke zaken de gemeente raadplegen.²

2. De manier waarop de kerkenraad de gemeente raadpleegt, is vrij. Elke kerkenraad kan dit op eigen manier vormgeven, ook verschillend per situatie of onderwerp. Dat kan variëren van schriftelijk laten reageren op informatie in het kerkblad, in gesprek gaan in een gemeentevergadering tot en met een peiling voor draagvlak bij bijzondere besluiten. In veel kerken is bij de roeping van een predikant een schriftelijke stemming gebruikelijk. Dat kan, maar als het in een gemeentevergadering daartoe beperkt blijft, is dat een tamelijk magere vorm. Het is mooier om de gemeente uit te nodigen zich hardop uit te spreken.

3. Het is mooi als jongeren het verlangen hebben om te laten horen hoe zij denken over onderwerpen of mensen. Dat verdient waardering. Bij de uitnodiging om te reageren op informatie of om naar een gemeentevergadering te komen kunnen jongeren extra opgeroepen worden om mee te doen. Dat kan ook gelden voor een stemming over de roeping van een predikant. Als de kerkenraad duidelijk maakt dat het gaat om raadplegen, om peilen van draagvlak waarna de raad zelf

¹ In de kerkorde staat daarom dat de roeping van een predikant en ook van ouderlingen en diakenen plaatsvindt door de kerkenraad, met medewerking van de gemeente, KO art. B4.1 en B16.1.

² Kerkorde ar. F3.1 *De kerkenraad raadpleegt de gemeente over de hoofdzaken van zijn beleid en voor besluiten met verstreckende gevolgen.*

besluit, is er geen belemmering om alle leden van de gemeente mee te laten doen. Dat geldt dus ook de jongere doopleden.

Als de kerkenraad besluit dat niet-belijdende leden niet kunnen deelnemen aan zo'n stemming, zouden zij er wel bij betrokken kunnen worden door aan hen een anders gekleurd stembriefje te geven en de apart getelde uitslag van hun stemmen als extra adviesstem te betrekken bij de beslissing van de kerkenraad.

4. Let wel op: in menig (burgerlijke) gemeente is onduidelijkheid over inspraak, participatie of medezeggenschap door inwoners in allerlei beleids- en uitvoeringzaken. Vaak leidt dat tot onvrede doordat de verwachtingen die bewoners hebben over inspraak etc. niet worden bewaarheid (althans: men krijgt niet wat is er geroepen of aan reacties is ingebracht).

Het is dan ook belangrijk dat een kerkenraad bij het mee laten meedoen door jeugd/doopleden vooraf duidelijk aangeeft hoe hij omgaat met de inbreng en eventueel achteraf beargumenteert waarom een advies niet wordt gevolgd.

Roeping van een ouderling of diaken

5. In de kerkorde is specifiek iets geregeld rond de roeping van ouderlingen en diakenen. In het eerste stadium van het roepingsproces vraagt de kerkenraad de gemeente om mee te denken. (art. B16.2 KO³). Die oproep kan uitgaan naar alle gemeenteleden, ook de jongeren. Als er vervolgens meer geschikte kandidaten zijn voor het ambt dan er vacatures zijn, laat de kerkenraad de gemeente kiezen⁴. Je wilt namelijk niet dat er in een gemeentevergadering wordt besproken of br./zr. A. beter is dan br./zr B. Een stemming in zo'n geval de enige optie.

6. Als er een verkiezing van ambtsdragers gehouden kan worden, hangt daar wel gewicht aan. De kerkenraad heeft dan al besloten dat alle kandidaten geschikt zijn om geroepen te worden; de gemeente wordt gevraagd uit hen te kiezen. Wie de gemeente aanwijst/kiest, wordt door de kerkenraad benoemd, al is het met de krapst mogelijke meerderheid. De kerkenraad legt de beslissing dus in handen van de gemeente.

7. Die vorm van beslissen (hoewel altijd nog onder het gezag van de kerkenraad) hebben we in de kerkorde voorbehouden aan belijdende leden. Artikel B16.3 van de kerkorde is daar helder over. In de maatschappij is het stemrecht verbonden aan de volwassenheid en dus aan de leeftijd van 18 jaar. In de kerk is het mee mogen kiezen geen automatisme bij een bepaalde leeftijd, maar verbonden aan het openbaar belijden van je geloof.

Gastleden

8. In hoofdstuk C3.1 van de kerkorde staat wie tot de gemeente behoren: "Tot de gemeente behoren belijdende leden, doopleden, en wie op andere wijze met haar verbonden zijn". Daar vallen gastleden ook onder. Maar over gastleden zegt de KO verder niet veel:

³ B16.2 De kerkenraad vraagt de gemeente om belijdende leden voor te dragen die kunnen dienen als ouderling of diaken. De plaatselijke regeling kan nadere voorwaarden stellen.

⁴ B16.3 De kerkenraad beoordeelt de geschiktheid van de voorgedragen kandidaten. Wanneer er meer geschikte kandidaten zijn dan benodigd, laat de kerkenraad de belijdende leden van de gemeente kiezen.

“C10.2 Wie uit een zusterkerk bij de gemeente binnenkomt, wordt door de kerkenraad op basis van de aanbeveling als lid aanvaard en bij de gemeente geïntroduceerd.

C10.3 Wie goede redenen heeft om met beide gemeentes verbonden te blijven, kan in een van beide gemeentes *als gastlid worden aanvaard*.”

De toelichting⁵ op dit artikel vermeldt:

“C10.3 spreekt over een bijzondere situatie: iemand die wel verhuist, maar ook nog met zijn vorige gemeente verbonden wil blijven. Het bekendste voorbeeld is een jongere die het ouderlijk huis verlaat om elders te gaan studeren maar nog regelmatig bij zijn ouders komt en zich daar in de gemeente laat zien. Hij kan dan lid worden of blijven in een van beide gemeentes, naar keuze de gemeente van zijn oude of nieuwe woonplaats, en gastlid blijven of worden in de andere gemeente. Een gastlid heeft in de gastkerk praktisch dezelfde rechten als de andere gemeenteleden. Voornaamste uitzondering is de betrokkenheid bij het roepen van ambtsdragers KO (B16), tenzij de plaatselijke regeling hun ook daarin een stem gunt”.

Het is dus aan de kerkenraad om te besluiten of belijdende gastleden ook mee kunnen doen bij de stemming over wie geroepen wordt als ouderling of diaken. Het is goed om dat vast te leggen in de regeling voor de roeping van ambtsdragers.

Commissie Kerkelijke Adviezen

Peter de Jonge,

februari 2026

⁵ De toelichting op de kerkorde is te vinden op www.ngk.nl/kerkorde